

GUDSTJENESTE MED DÅP OG NATTVERD

Skaperverkets dag

Fjellhamar kirke 12. mai 2013

1 Mosebok 9,8-17

PREKEN

REGNBUEN

Dagens fortellertekst er fra 1 Mosebok 9,8-17:

Så sa Gud til Noah og sønnene hans: **9** «Nå vil jeg opprette min pakt med dere og etterkommerne deres **10** og med hver levende skapning hos dere, både fugler og fe og alle ville dyr som er hos dere, alle som gikk ut av arken, alle dyr på jorden. **11** Jeg oppretter min pakt med dere: Aldri mer skal det skje at alt kjøtt og blod blir utryddet av vannet fra storflommen. Aldri mer skal en storflom komme for å ødelegge jorden.»

12 Og Gud sa:

«Dette tegnet setter jeg for paktens mellom meg og dere og hver levende skapning som er hos dere i kommende slektsledd til alle tider:

13 Jeg setter buen min i skyene, den skal være et tegn på paktens mellom meg og jorden.

14 Når jeg samler skyer over jorden og buen blir synlig i skyene,

15 da vil jeg tenke på paktens mellom meg og dere og hver levende skapning, alt kjøtt og blod. Aldri mer skal vannet bli til en storflom

som ødelegger alt kjøtt og blod.

16 Når buen viser seg i skyene, vil jeg se den og tenke på den evige paktens mellom Gud og hver levende skapning, alt kjøtt og blod på jorden.»

17 Gud sa til Noah: «Dette er tegnet på den paktens jeg oppretter mellom meg og alt kjøtt og blod på jorden.»

Regnbuen er tegnet på paktens mellom Gud og alt liv, kjøtt og blod, på jorden. Og paktens var at aldri mer skal en storflom komme å ødelegge alt liv på jorden. Noe så dramatisk og forferdelig vil Gud aldri mer skal ramme jorden. Regnbuen er et håpsteget, og vel også en vakker kjærlighetserklæring til skaperverket, til alt liv, til deg og meg fra Gud: Jeg vil dere vel. Og med Jesus som blir en av oss, så deler han våre kår. Vi er i samme båt.

Men den biffen, altså store flommer, ser det ut til at vi i dag er i ferd med å ordne selv. Uten Guds hjelp. Om ikke alt liv på jorden blir rammet så oppleves det nok sånn av de stadige flere som blir rammet av stadige flere voldsomme flommer. Flom må være et lite helvete på jord. Og nå snakker vi ikke om en flom sendt av Gud, men om i stor grad menneskeskapte flommer. Eller?

ET FORSØK PÅ KLIMAFAKTA

Hva vet vi sikkert om klimakrisen? Hva vet vi ikke? Vitenskapsmagasiner New Scientist har gått grundig igjennom bevisene og sier:

- Vi vet at klimagasser varmer opp jorda. Klimagassene legger seg som en frakk rundt jorda, som tar opp varmen og hindrer at den forsvinner ut av atmosfæren. Kull er verste utslippskilde, olje så.
- Vi vet ikke hvor mye klimagass vi kommer til å slippe ut. Det avhenger av folkelig og politisk vilje og av teknologi.
- Vi vet ikke hvordan jorda vil reagere på utslippene. Varmere hav tar til seg mindre CO₂. Mindre grønn planet som regnskog likeså.

Hvis permafrosten i Sibir og Alaska smelter frigis metan, en verre klimagass enn CO₂.

- Vi vet det kommer til å bli mye varmere på jorda men ikke hvor mye.
- Vi vet havet kommer til å stige men ikke hvor mye og hvor raskt.
- Vi vet det blir mer flom og tørke, men ikke om det blir mer orkaner og uvær.
- Vi vet ikke hvor alvorlig klimatrusselen er for livet på jorda. Jorda, dyr og mennesker er tilpasningsdyktige. Men nå skjer endringene enormt fort. Temperaturen kan på 100 år stige mer enn den har gjort på millioner av år. Store forflytninger av folk pga flom, tørke og havet som stiger. Matknapphet og sult, store konflikter og kamp om godene mellom mennesker, folkegrupper og land.

I England har finansanalytikere med miljøengasjement sett på hvor mye olje, kull og gass verden har i reserve og målt det opp mot jordas tålegrense.

- Fra 1850-2000 har vi sluppet ut 1000 gigatonn CO₂. Temperaturen steg med +0,8 C.
- Fra 2000-2013 har vi sluppet ut 400 gigatonn CO₂. Temperaturen steg til +1,5 C. Havet stiger med 0,85 m til år 2100.
- Med dagens utvikling vil vi i 2025 ha slippet ut 500 gigatonn CO₂ til. Temperaturen vil da stige med +2,0 C. Det er tålegrensen verdenssamfunnet har satt. Havet stiger med 1 m til år 2100. Amsterdam under vann.
- Hvis resten av reservene vi kjenner i dag av olje, kull og gass blir tatt opp vil vi slippe ut nye 2800 gigatonn CO₂. Temperaturen vil stige med +5-6 C. Havet stiger med 1,43 m til år 2100 og New York og Bangkok kommer under vann. Sør-Europa blir ørken. Mais – og hveteavlinger krymper med mer 30-40 %. Skal vi nå målet om 2 C må 80 % av reservene bli liggende. Det mest utfordrende er at kullet, gassen og oljen økonomisk sett allerede er tatt opp. Gjennom aksjekurser, lånesikkerhet og budsjetter er dette tatt med i regnskapet.

Verden trenger i hvert fall like mye energi i morgen som i dag. Energi trengs for å løfte mennesker ut av fattigdom. På lang sikt må det bli fornybar energi som vind og sol m.m. På kort sikt vil olje og kull trenge. Kull er verre enn olje og gass, og da mener Norge at kullet må ut: Vår olje er bedre for miljøet enn kullet i verden. Det er jo i tillegg til bedre liv også enorm økonomisk fortjeneste i energi. Kan vi si til de fattige landene at de ikke må forurense med sitt kull og urene olje, mens vi selv skal produsere alt vi kan, inkl å få den enorme fortjenesten det gir oss allerede rike oljevinnere?

BEDRE FØRE VAR

Det er ulike syn på alvor et i klimaspørsmålet og det er ulike syn på hva vi må gjøre. For meg koker dette ned til en ting – bedre føre var. Et stadig større flertall av forskere og fakta bekrefter sannsynligheten av et alvorlig klimaproblem som skapes nå og rammer verden for alvor de neste 100 årene. Vi vil vel i hovedsak være borte når de sannsynlige konsekvensene inntreffer. Men det vil ikke lille Maja, hennes barn og barnebarn. Hele deres liv vil preges av dette. Jeg håper klimaskeptikerne har rett. At klimatrusselen er sterkt overdrevet. Det respekterer jeg. Men jeg tror det ikke. Og den sjansen kan vi ikke ta.

Vi har i dag nok kunnskap til å vite at utfordringene kan bli alvorlige fremover. Vi har teknologien som kan snu det. Vi har økonomien til å betale det. Det koster mindre å redusere utslipp i dag enn å reparere skadene etterpå. Det mangler bare vilje. Din og min vilje som gir politikere mot og vilje. Det må vi mobilisere. Konsekvensene av at klimaskeptikerne tar feil er for alvorlig.

HVA SKAL KIRKEN SI OG GJØRE?

Kirkemøte i april, kirkens storting, har enda en gang uttalt seg om skaperverk og bærekraftig utvikling. Og fått en del oppmerksomhet fordi noen mener de blir for politiske. De blir ikke en kirke for alle troende men de med visse politiske syn. Det må aldri skje. Jeg har lest kirkemøtes uttalelse og vedtak på saken: Forsvarlig etisk forvaltning av norske olje og gass, og uttalelse om etisk forvaltning av oljefondet.

Jeg er stolt av kirka etter å ha lest det. Jeg siterer litt: Forvaltningen av olje- og gassressursene er en av de store etiske utfordringene i dag. Vår olje- og gassrikdom er et dilemma fordi disse ressursene utvilsomt har til en formidabel økonomisk vekst og velstandsutvikling i landet vårt. Dette gir store positive, men også negative ringvirkninger i samfunnet. Forbruksmønsteret som vi alle er fanget i, og den skjeve fordelingen av goder i verden gir store etiske utfordringer. Det kreves mye av den som har fått mye, og vårt ansvar overfor verdens fattige kan ikke lett avfeies. I tillegg bidrar vår utvinning av olje og gass betydelig til dagens klimautslipp. Konsekvensene av klimaendringene rammer de fattigste hardest. Norge som olje og gass produsent og eksportør har et betydelig ansvar, men også økonomisk handlefrihet til å gå foran i en global snuoperasjon.

Troen på Den treenige Gud gjør at bærekraftig forvaltning av skaperverket, nestekjærlighet og solidaritet med framtidig generasjoner, fattige og marginaliserte, er umistelig verdier for Den norske kirke og den verdensvide kirke. Derfor vil vi utfordre det norske samfunn til å akseptere enn noe lavere vekst i vår oljeformue til fordel for fattige land.

Helt konkret fokuseres særlig tre ting: De ber alle medlemmer i DNK la klimapolitikk få betydelig vekt ved politiske valg. De ber regjeringen sette ned en bredt sammensatt kommisjon til å foreta en helhetlig etisk vurdering av norsk olje og gassressurser. De ber om at vårt oljefond, verdens største nasjonale investeringsfond utvalg som i dag er passert 4000 milliarder kr, i langt større grad brukes aktiv i klimakampen og mot fattigdom.

Disse utfordringene må alle troende og medlemmer av DNK kunne gå inn i. Dette må alle ta på alvor å kunne svare for. Svarene må gir må for all del kunne være ulike, men å ta stillingen til utfordringene må alle kunne gjøre. Jeg har med noen print av kirkemøtes vedtak og klimavalg 2013 hvis noen er interessert.

SKAPERVERKET HAR EGENVERDI

I kristen tro er jo ikke skaperverket noe som vi er annenrangs, noe som kun har nytteverdi for oss. Skaperverket har egenverdi, som oss, i seg selv. Skaperverket er også en del av frelsen. Hele skaperverket lengter etter dagen da alt skal bli nytt. En ny himmel og en ny jord. Vi må ikke stille oss over skaperverket og naturen men sammen med den og i den. Selv om vi mennesker er satt til å forvalte det og er dets krone må vi ydmykt skjønne at det er vi mennesker som er avhengig av alt som lever og vokser. Ikke omvendt.

Kristen tro er opptatt og forpliktet på rettferdighet. De fattige og fremtidige generasjoner trumfer egne økonomiske gevinster. Forsakelse for vår nestes skyld er nestekjærlighet i praksis. Vi som har fått så mye kan ikke la være å ta ansvar for verden.

Vi vet i praksis hva dette handler om. Å la det få konsekvenser i våre politiske valg og stemmesedler. Og å gjøre vårt med reiser, bilbruk, forbruk og andre miljøvalg i hverdagen. Men vil vi? Det er der slaget står.